

dium Philosophicum. Ennek tanterve. Ordo Studiorum. A középiskolai rendtartás 1848 előtt. A középiskolák igazgatása. A főigazgató. Az igazgató. Az igazgatók szolgálati szabályzata. A tanerők alkalmazása. A grammaticalis osztályok tanárai számára kiadott módszeres utasítások. A humaniorák tanárainak szóló módszeres utasítások. A vallástanárok és erkölcsbírák (censores morum) utasításai. A tanárnak a tanuló iránti kötetmei. A tanárképzés. Középiskolai törvények. Új intézetek állítása. Iskolai épületek. A Ratio Educationis középiskoláinak jellege. A nem királyi tanintézetek. A tandíj. — A második szakasz (A Ratio Educationis a gyakorlatban) fejezetei a következők: Ifjúsági Egyesületek. A tanári eskü. Az igazgató esküje. A tanárok esküje. A gymnasiumi Exhortator esküje. A gymnasiumi Curator és a többi latin iskolák gondnokai vagy szolgálóinak esküje. A tanárok minősítése. A tanár állása a középiskolában. A tanárok végleges alkalmazása. A tanulmányi alap. Ösztöndíjak. Az 1848 előtti iskola felszerelése. Vizsgálatok. Tankönyvek. Igazgatói iroda. A fegyelmi állapot az 1848 előtti középiskolában. Iskolai ünnepélyek. Az 1848 előtti iskola egységes középiskola. Befejezés. — E tárgymutatóból is látható, mily gazdag e tanulmány tartalma, de már ebből is kitűnik a derék dolgozat főhibája: t. i. hogy a két szakasz tartalma nem válik eléggé külön egymástól, s hogy egyáltalában az egész összeállításban nincs meg a kellő rend és felosztás. Igazán kár, hogy a jeles dolgozat úgy compositio, mint azonkívül stilus dolgában is feltűnően pongyola, — de e kirívó gyengeségek mellett is sok ily derék értekezést kívánunk értesítőinknek.

23 5. *A késmárki ág. hitv. ev. kerületi lyceum története.* Irta Palcsó István. (Késmárki ág. hitv. ev. kerületi lyceum.) E dolgozat harmadik része az intézet történetét tárgyaló nagyobb értekezésnek, melyben a lyceum legutolsó lustrumának (1887—1892.) története van megírva. A szerző az intézeti történet e korszakát a lyceum újabb szervezése és autonómiájának biztosítása idejének nevezi. Nagy aprólékossággal összeállítja benne az intézet külső dolgaira, építkezésekre, kanoni látogatásokra, elhalálózásokra, alapítványokra stb.-re vonatkozó történetét, s csak nagyritkán találunk oly adatot, mely általánosabb érdekű volna. Az értekezés jövőre igéri befejezését.

6. *A római nevelés.* Irta Dr. Takács Menyhért. (A jászóvári prom. kanonokrend kassai főgymnasiuma.) Ezen a főbb források és az idevágó szakirodalom meglehetősen ismeretéről tanúskodó dolgozat mindenekelőtt általánosságban jellemzi a római nevelés szellemét, ismerteti aztán kisebb-nagyobb részletességgel a római nevelési irodalom főbb képviselőit. (Cato, Varro, Cicero, Seneca és Quintilianus), továbbá eléggé szemléletesen vázolja a rómaiak házi nevelését és elemi oktatását, majd a római ifjúnak nyilvános nevelését a grammatikus- és rhetoriskolában, evvel

kapcsolatban a római ifjúság játékait, különösen a labdajátékokat, az ének, táncz és zenére vonatkozó intézkedéseket, a császári udvar mellé állított pædagogiumokat stb. Végül a szerző azt az óhajt hangoztatja, hogy azon kérdés megoldására nézve, mily mértékben foglaljon helyet a latin nyelv és irodalom a jövőendő egységes középiskolájában: «a mérték-
ket ne pusztán az általános műveltség követelése határozzák meg, hanem az a pædagogiai haszon is, mely a latin műveltség igazi forrásaiból meríthető».

Az előbbi rovatok egyikébe sem sorozhatók a következő pædagogiai érdekű dolgozatok:

25 1. Az ifjusági könyvtárról. Irta Ember Árpád. (A székelyudvarhelyi római kath. főgymnasium.) Ezen minden tekintetben különös dolgozattól, mely az ifjusági könyvtárak rendezésére és csoportokra osztására nézve ad tanácsokat, nem tagadható meg bizonyos furcsa originalitas, csakhogy ebben kevés a köszönet. Azt kívánja, hogy az ifjusági könyvtárt osszszuk két csoportba: az egyikhez tartozzanak a szórakoztató vagy elmeképző, a másikhoz a hasznos vagy fegyvelmező munkák. Az első csoportba sorozza a három első — a másodikba az öt felső osztálybeli ifjakat illető olvasmányokat. Mindegyik csoport alá tartozzanak aztán különböző osztályok, s ezek alá megint alosztályok. Az első csoportra, melyet a régi elnevezésnek megfelelőleg grammatikalis osztálynak is lehetne nevezni, két alosztályra, A) és B) oszlanék. A)-ba tartozzanak a mesék, regék, erkölcsi olvasmányok és utazások, B)-be történeti elbeszélések. Mindkét osztályt együtt Jókai-osztálynak is lehetne nevezni, minthogy mindakettőn — a szerző szerint — Jókai szelleme leng. A második csoportba tartozó első osztály vagyis a C) osztály magában foglalná a negyedik és ötödik osztálybeli ifjaknak szánt olvasmányokat s stilisztikai osztálynak vagy Arany-Kazinczy-osztálynak volna nevezhető, minthogy itt «az epikai elbeszélés, valamint az antik szellemenben munkálkodó költők felé van irányítva az iskolai oktatás célja». (De azért a szerző által ezen Kazinczy-osztályba tartozóknak felsorolt könyvek között egy sor sincs Kazinczytól.) Ide tartoznak mindenekelőtt beszélek, értekezések, fejtegetések és görög regék. A D) osztály, mely a VI. osztály olvasmányát tenné, a rhetorikai vagy Jósika-Kölcsey-Kisfaludy-osztály nevét viselné. Ide tartoznak szónoki művek, történeti regények, Kisfaludy és Vörösmarty drámái. Az E) osztály vagy poetikai osztály magában foglalja Vörösmarty, Tompa, Bajza, Arany, Petőfi, Szigligeti, Csiky, Shakespeare, Széchenyi és Kossuth munkáit. Ez volna a Széchenyi-Vörösmarty-Csiky-osztály. Azonkívül kellene még egy F) osztály, mint a «Vegeyesek» osztálya, a hová a napiérdekű művek (albumok, emléklapok és folyóiratok) volnának sorozandók. E hat osztály mindegyikének juthatna egy-egy szekrény (a B) és F) egyben elférhetne mindegyikben a munkák és megfelelőleg a ka-